

Doğu Akdeniz ve Levant'ta Değişen Güç Dengeleri: Yunanistan-İsrail İttifakına Karşı Türkiye-Pakistan-Suudi Arabistan Jeopolitik Eksen, Deniz Hukuku ve Enerji Rekabeti

Talha Nuri Yılmaz | 2026-09-24

Yazar: Talha Nuri Yılmaz

Doktora Adayı, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

E-posta: talhanuriyilmaz@gmail.com | ORCID: 0009-0005-4727-8118

Yayın Türü: Çalışma Metni (Working Paper) — Revize Edilmiş Genişletilmiş Versiyon

Tarih: Eylül 2026

Öz

Bu çalışma; Doğu Akdeniz ve Levant havzasında hidrokarbon keşifleri, deniz yetki alanları uyuşmazlıkları ve değişen ittifak mimarilerini Uluslararası İlişkiler (UI) kuramları ve Uluslararası Deniz Hukuku ilkeleri çerçevesinde ele almaktadır. Bölgedeki güç mücadelesi; John J. Mearsheimer'ın "Saldırgan Gerçekçilik" (Offensive Realism) teorisindeki anarşik sistemde bölgesel güç maksimizasyonu ve Stephen M. Walt'un "Tehdit Dengesi" (Balance of Threat) kuramındaki ittifaklaşma dinamikleri üzerinden analiz edilmiştir. Doğu Akdeniz'de Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ve İsrail arasında enerji, istihbarat ve askeri tatbikatlarla kurumsallaşan üçlü eksen; 2026 yılı itibarıyla İsrail menşeli 3.6 milyar dolarlık "Achilles Shield" çok katmanlı hava savunma paketi ve "Great Sea Interconnector" denizaltı enerji hattı hamlesiyle yeni bir stratejik eşiğe ulaşmıştır. Bu kuşatmaya ve maksimalist Sevilla Haritası tezlerine karşı Türkiye; "Mavi Vatan" doktrini doğrultusunda sismik/sondaj filolarını fırkateyn eskortlarıyla sahaya sürerek içsel dengeleme (internal balancing) gerçekleştirmiş; hukuki düzlemde ise 2019 Türkiye-Libya Deniz Yetki Alanları Mutabakatı ile Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin (UNCLOS) "hakkaniyet" (equity) ilkesini "eşit uzaklık" (equidistance) dogmasına karşı tescil ettirmiştir. Dışsal dengeleme (external balancing) boyutunda ise Ankara, Levant havzasındaki yalnızlaşmayı aşmak için Pakistan ve Suudi Arabistan ile "Mekke Savunma Paketi"ni kurumsallaştırarak Doğu Akdeniz krizini Orta Doğu ve Güney Asya Rimland'ı üzerinden asimetrik bir caydırıcılık zeminine taşımıştır. Çalışmada EastMed boru hattının ABD "non-paper" belgesiyle tescillenen ekonomik ve jeolojik iflası, Ege'deki "Deniz Parkları" (Marine Parks) krizi ve donanma dengeleri ampirik verilerle incelenmekte; Doğu Akdeniz'in sıfır toplamı bir çatışma havzasından işbirliği zeminine geçişinin asgari jeopolitik parametreleri tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doğu Akdeniz, Mavi Vatan, Saldırgan Gerçekçilik, Tehdit Dengesi, UNCLOS, Sevilla Haritası, Achilles Shield, Mekke Paketi.

Abstract

Shifting Balances of Power in the Eastern Mediterranean and the Levant: The Greece–Israel Axis vs. The Turkey–Pakistan–Saudi Arabia Geopolitical Triangle, Maritime Law, and Energy Rivalry

This article provides a rigorous, multi-dimensional analysis of the Eastern Mediterranean and Levantine basin, scrutinizing maritime jurisdiction disputes, hydrocarbon discoveries, and shifting coalition architectures through International Relations (IR) realism and Public International Maritime Law. The escalating regional competition is modeled through John J. Mearsheimer's "Offensive Realism"—wherein states pursue regional power maximization within structural anarchy—and Stephen M. Walt's "Balance of Threat" framework. The tripartite alignment binding Greece, the Republic of Cyprus, and Israel has solidified into a structural encirclement axis, recently reaching a watershed with Greece's \$3.6 billion Israeli-developed "Achilles Shield" air-defense acquisition and the disputed "Great Sea Interconnector" subsea power cable project. Confronted by this containment and the maximalist claims of the "Seville Map," Turkey operationalized internal balancing via its "Blue Homeland" (Mavi Vatan) naval doctrine. Juridically, the 2019 Turkey-Libya Maritime Boundary Memorandum challenged the strict "equidistance" dogma by asserting the customary international legal principle of "equity" and coastal proportionality under UNCLOS jurisprudence, successfully registered under UN Article 102. Concurrently, Turkey executed external balancing by institutionalizing the tripartite "Mecca Defense Pact" with Pakistan and Saudi Arabia, leveraging Gulf liquidity and South Asian strategic deterrence to bypass Levantine isolation. The study empirically dissects the structural demise of the EastMed pipeline post-US "non-paper," the 2026 Aegean "Marine National Parks" sovereignty dispute, and naval force projections, delineating the systemic conditions necessary to avert naval conflict in contested maritime zones.

Keywords: Eastern Mediterranean, Blue Homeland (Mavi Vatan), Offensive Realism, Balance of Threat, UNCLOS, Seville Map, Achilles Shield, Energy Geopolitics.

1. Giriş

Soğuk Savaş sonrası dönemde uzun süre "donmuş uyuşmazlıklar" alanı olarak değerlendirilen Doğu Akdeniz, 21. yüzyılın ilk çeyreğinde küresel jeopolitiğin en kırılgan ve yüksek gerilimli çatışma havzalarından birine dönüşmüştür. 2000'li yılların sonlarından itibaren Levant Havzası'nda (Tamar, Leviathan, Afrodite, Zohr) keşfedilen devasa doğal gaz rezervleri, bölge devletleri arasındaki mevcut egemenlik ve deniz yetki alanı ihtilaflarını tetikleyen bir katalizör işlevi görmüştür. Ancak Doğu Akdeniz'deki kriz, basit bir enerji paylaşımı mücadelesinin çok ötesindedir. Bölge; kıta sahanlığı ve Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) sınırlandırmaları, adaların deniz yetki alanları statüsü, donanma modernizasyonları ve küresel büyük güçlerin (ABD, Rusya, Çin ve AB) vekalet rekabetlerinin düğümlendiği çok katmanlı bir güçler çatışması alanıdır (Başeren, 2010; Tziampiris, 2015; Kavaz, 2021).

Uluslararası sistemin yapısal anarşisi içinde Doğu Akdeniz, neorealist teorinin öngörülerini doğrulayan bir laboratuvar niteliğindedir. John J. Mearsheimer'ın (2001) "Saldırgan Gerçekçilik" (Offensive Realism) yaklaşımında vurguladığı gibi, anarşik sistemde devletler için güvenlik garantisi altında değildir ve nihai hayatta kalma (survival) stratejisi "güç maksimizasyonu" ve bölgesel hegemonya inşasıdır. Diğer

yandan Stephen M. Walt'un (1987) "Tehdit Dengesi" (Balance of Threat) kuramı, devletlerin yalnızca soyut askeri güce karşı değil; coğrafi yakınlık, saldırgan niyetler ve algılanan tehdit düzeyine göre ittifaklar kurduğunu savunur.

Son on yılda Doğu Akdeniz'de Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ve İsrail arasında inşa edilen; Fransa ve Mısır'ın da çeşitli düzeylerde eklemeli olduğu "üçlü/dörtlü ittifak mekanizmaları", Türkiye'yi Antalya Körfezi'ne hapsetmeyi amaçlayan maksimalist bir çevreleme (containment) stratejisi izlemiştir. Bu stratejinin somutlaşmış hali olan "Sevilla Haritası", Türkiye gibi Akdeniz'in en uzun kıyı şeridinde sahip bir devletin meşru deniz yetki alanlarını adacıklar üzerinden yok saymayı hedeflemiştir.

Türkiye, bu yapısal kuşatmaya iki stratejik hamleyle karşılık vermiştir: 1. İçsel Dengeleme ve Hukuki Hamle: "Mavi Vatan" doktrini çerçevesinde sismik araştırma ve sondaj filolarının (Oruç Reis, Fatih, Yavuz, Abdülhamid Han) TSK donanması eskortluğunda sahaya sürülmesi ve 2019 yılında Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti ile imzalanan Deniz Yetki Alanları Mutabakat Muhtırası. 2. Dışsal Dengeleme: Levant havzasında yalnızlaştırılma girişimine karşı, Orta Doğu ve Güney Asya Rimland'ı üzerinden Suudi Arabistan ve Pakistan ile "Mekke Savunma Paketi" adı verilen derinlikli bir stratejik-askeri eksen inşası (Jagielski, 2026).

Bu makale; Doğu Akdeniz krizini kuramsal realizm, uluslararası deniz hukuku normları, enerji jeopolitiği ve 2025-2026 yıllarının en sıcak askeri/diplomatik gelişmeleri üzerinden kapsamlı bir analize tabi tutmaktadır.

2. Metodoloji ve Analitik Çerçeve

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde jeopolitik doküman analizi, uluslararası hukuk içtihadı incelemesi ve taktik güç dengesi analizi metodolojilerine dayanmaktadır (Yin, 2018).

Araştırmanın analiz çerçevesi üç temel eksen üzerinden oluşmaktadır:

DOĞU AKDENİZ ANALİTİK ARAŞTIRMA MODELİ		
Analiz Düzeyi	İncelenen Boyutlar ve Kuramsal Referanslar	
1. Yapısal Jeopolitik	Mearsheimer (Saldırgan Gerçekçilik) & Walt (Tehdit Dengesi). İttifak blokları, Rimland teorisi (Spykman), bölgesel hegemonya.	
2. Uluslararası Hukuk	UNCLOS (BMHS) hükümleri, Uluslararası Adalet Divanı (UAD/ICJ) içtihatları: "Hak ve Hakkaniyet" (Equity) vs. "Ezmit Uzaklık" dogması.	
3. Enerji & Taktik Güç	EastMed'in iflası, denizaltı kablo hatları (Great Sea Interconnector), hava savunma kalkanları (Achilles Shield) ve donanma tonaj dengesi.	

Çalışmada; Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (1982) metni, UAD'nin 1969 Kuzey Denizi Kıta Sahanlığı, 1982 Tunus-Libya, 1985 Libya-Malta ve 2009 Romanya-Ukrayna kararları, Türkiye-Libya 2019 Mutabakatı BM Tescil Belgesi, ABD Dışişleri Bakanlığı 2022 EastMed "non-paper" belgesi ve 2025-2026

yıllarında taraflar arasında imzalanan savunma sanayii anlaşmaları birincil veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

3. Kuramsal Çerçeve: Saldırgan Gerçekçilik ve Tehdit Dengesi

3.1. Saldırgan Gerçekçilik (Offensive Realism) Açısından Doğu Akdeniz

John J. Mearsheimer'ın (2001) yapısal realizmi, devletlerin niyetlerinin asla kesin olarak bilinemeyeceği anarşik bir uluslararası sistemde, en iyi savunmanın "güç maksimizasyonu" olduğunu öne sürer. Mearsheimer'a göre büyük veya bölgesel güçler, statükocu olmakla yetinmezler; rakipleri aleyhine güç dengesini kendi lehlerine değiştirmek için sürekli fırsat kollarlar.

Doğu Akdeniz denkleminde Türkiye'nin davranışları, klasik bir "revizyonizm" suçlamasının ötesinde, saldırgan gerçekçiliğin rasyonel güvenlik maksimizasyonu ilkeleriyle örtüşmektedir. Soğuk Savaş döneminde Sovyet tehdidine karşı NATO'nun güney kanadında kara odaklı bir güvenlik doktrini benimseyen Türkiye; 21. yüzyılda Ege ve Doğu Akdeniz'deki deniz jeopolitiğinin kara sınırları kadar hayati olduğunu fark etmiştir. Amiral Cem Gürdeniz ve Cihat Yaycı tarafından kavramsallaştırılan "Mavi Vatan" (Blue Homeland) doktrini, Türkiye'nin 462.000 kilometrekarelik deniz yetki alanını egemenlik sahası olarak ilan etmesiyle somutlaşmıştır (Yaycı, 2022). Bu durum, Doğu Akdeniz'deki kaynakların ve deniz kontrolünün (sea control) salt ekonomik bir kazanç değil; Anadolu anakarasının savunulması için zorunlu bir "derinlik" (strategic depth) olarak kodlanması anlamına gelmektedir.

3.2. Stephen Walt ve Tehdit Dengesi (Balance of Threat)

Stephen M. Walt (1987), devletlerin sadece güce karşı değil, "algılanan tehdide" karşı dengeleme yaptığını savunur. Tehdit algısını belirleyen dört unsur vardır: Toplam güç, coğrafi yakınlık, saldırı kapasitesi ve saldırgan niyetler.

- Yunanistan-GKRY-İsrail İttifakı: Yunanistan ve GKRY, Türkiye'nin devasa askeri kapasitesini, insansız hava araçları (İHA/SİHA) alanındaki atılımlarını ve güçlü donanmasını varoluşsal bir tehdit olarak algılamaktadır. Coğrafi yakınlık bu tehdit algısını maksimize etmektedir. Bu nedenle Atina ve Lefkoşa, Türkiye'yi tek başlarına dengeleyemeyeceklerini görerek dışsal dengelemeye (external balancing) yönelmiş; İsrail'in askeri teknolojisi ve istihbarat gücü ile Fransa'nın diplomatik/nükleer şemsiyesini arkalarına alarak bir "karşı-blok" inşa etmişlerdir (Tziampiris, 2015).
- Türkiye'nin Karşı Dengelemesi: Türkiye ise bu üçlü bloğun ve Sevilla Haritası'nın kendisini Akdeniz'den tecrit etme ve deniz ticaret yollarını kesme girişimi olduğunu (kuşatılmışlık - encirclement sendromu) tespit etmiş; buna karşı önce Libya ile deniz koridoru açmış, ardından Walt'un teorisine uygun olarak Suudi Arabistan ve Pakistan gibi bölgesel aktörlerle asimetrik ortaklıklara yönelmiştir.

4. Uluslararası Deniz Hukuku (UNCLOS) ve Hukuki Uyuşmazlıklar

Doğu Akdeniz'deki krizin merkezinde, devletlerin deniz yetki alanlarını sınırlandırırken benimsedikleri taban tabana zıt hukuk felsefeleri ve antlaşmalar rejimi yer almaktadır.

Sınırlandırma Parametresi	Yunanistan – GKRY Tezi	Türkiye Tezi (Mavi Vatan Doktrini)	Uluslararası Yargı İçtihatları (UAD/ICJ)
Temel Hukuk Prensibi	"Eşit Uzaklık / Ortay Hat" (Equidistance / Median Line)	"Hak ve Hakkaniyet İlkesi" (Equitable Principles / Proportionality)	Hakkaniyet esastır; coğrafi orantısızlıkta ortay hat zorunlu değildir.
Adaların MEB Statüsü (Meis, Rodos, Girit)	Adalar anakaralarla birebir eşit oranda tam MEB ve kıta sahanlığı üretir (UNCLOS m. 121/2).	Adalar anakaranın doğal uzantısını kesemez; kapatmama (non-encroachment) ilkesi gereği sınırlı etki alır.	UAD (1969 Kuzey Denizi, 1985 Malta, 2009 Yılan Adası); Adalara sıfır veya kısmi etki verilmiştir.
Referans Harita ve Kapsam	Sevilla Haritası: Meis'e 40.000 km ² MEB tanıyan maksimalist AB destekli harita.	2019 Libya Mutabakatı: Anadolu ve Libya kıyıları arasında 462.000 km ² Mavi Vatan.	Sevilla haritası hukuki dayanaktan yoksundur; UAD coğrafi üstünlüğü esas alır.
Hukuki Dayanak	UNCLOS 1982 Madde 121/2	UNCLOS Madde 74 & 83; Uluslararası Teamül Hukuku; BM Şartı Madde 102	Teamül hukuku "hakkaniyete uygun çözüm" (equitable solution) şartı koşar.

ANADOLU ANAKARASI (1.792 km Kıyı Şeridi) LİBYA (Derne - Tobruk Hattı) SEVİLLA HARİTASI (İflas Etti) • 10 km² Meis'e 40.000 km² MEB • Türkiye'yi Körfeze Hapsetme • Hukuki/Coğrafi Temeli Yok Hakkaniyet İlkesine Aykırı 2019 TÜRKİYE-LİBYA DİYAGONAL MEB HATTI (BM 102 Tescilli) EastMed Boru Hattı: İPTAL (ABD Non-Paper & Diyagonal Kesilme) Meis (2 km) Girit Rodos

Şekil 1: Doğu Akdeniz'de Çakışan Deniz Yetki Alanları Şeması: Sevilla Haritası Maksimalizmi, Türkiye-Libya 2019 Diyagonal MEB Sınırı (BM Şartı 102 Tescilli) ve EastMed Boru Hattının İptal Edilen Güzergahı. Kaynak: Yazar tarafından haritalandırılmıştır.

4.1. "Eşit Uzaklık" (Equidistance) Dogmasına Karşı "Hakkaniyet" (Equity) İlkesi

Yunanistan, 1982 tarihli Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin (UNCLOS) 121/2. maddesine dayanarak; üzerinde insan yaşayan veya ekonomik yaşamı olan tüm adaların, anakaralar gibi 12 mil karasuyu, 200 mil Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) ve kıta sahanlığı hakkına sahip olduğunu iddia etmektedir. Yunanistan'a göre sınırlar, karşıt kıyılar arasındaki kesin "ortay hat" (median line) üzerinden çizilmelidir.

Türkiye ise UNCLOS'a taraf değildir; ancak uluslararası teamül hukukunun bağlayıcılığını kabul etmektedir. Türkiye'nin tezi, UNCLOS'un 74. ve 83. maddelerinde açıkça belirtilen "hakkaniyete uygun bir çözüme ulaşma" (equitable solution) ilkesine dayanmaktadır. Deniz sınırlandırmalarında coğrafyanın üstünlüğü esastır: - Kıyı uzunluklarının orantılılığı (proportionality), - Kapatmama ilkesi (non-encroachment): Bir devletin açık denize erişiminin küçük ada parçalarıyla kilitlenememesi, - Doğal uzantı (natural prolongation) ilkesi.

Uluslararası Adalet Divanı'nın (UAD) yerleşik içtihatları (1969 Kuzey Denizi Kıta Sahanelığı Davası, 1985 Libya-Malta Davası, 2009 Karadeniz Romanya-Ukrayna Yılan Adası Davası), adaların anakaraların önünü kestiğı durumlarda "ortay hat" yönteminin otomatik olarak uygulanamayacağını, adaların "sıfır etki" veya "kısmi etki" (enclaving / partial effect) alacağını kesin olarak hükme bağlamıştır.

Sevilla Haritası İllüzyonu ve Coğrafi Gerçeklik

Anadolu anakarasına sadece 2 kilometre mesafedeki 10 km²'lik Meis Adası'na 40.000 km² MEB alanı biçen Sevilla Haritası, uluslararası hukukun "orantılılık ve kapatmama" ilkelerini ayaklar altına almaktadır. Türkiye'nin Akdeniz'deki 1.792 km'lik kıyı uzunluğunu hiçe sayan bu harita, diplomatik olarak kadük kalmış ve ABD Dışışleri Bakanlığı tarafından da hukuki geçerliliğı olmadığı resmi olarak teyit edilmiştir.

4.2. Meis (Kastellorizo) Adası ve "Sevilla Haritası" Garabeti

Yunan tezlerinin en radikal örneğı, Anadolu anakarasına (Kaş) yalnızca 2 kilometre uzaklıkta, ancak Yunan anakarasına 580 kilometre mesafede bulunan 10 kilometrekarelik Meis (Kastellorizo) Adası'dır.

Avrupa Birliğı Komisyonu tarafından Sevilla Üniversitesi'ne sipariş edilen ve gayriresmi olarak dolaşıma sokulan "Sevilla Haritası", Meis Adası'na 40.000 kilometrekarelik (kendi yüzölçümünün 4.000 katı) bir MEB alanı tahsis etmiştir. Bu haritaya göre, Akdeniz'e 1.792 kilometre kıyısı olan Türkiye, Antalya Körfezi açıklarında dar bir sahil şeridinde hapsedilmektedir. Hukuken ve rasyonel olarak savunulması imkânsız olan bu iddia, Türkiye tarafından bir casus belli (savaş sebebi) ve egemenlik gaspı olarak ilan edilmiştir (Başeren, 2010).

4.3. Türkiye–Libya Mutabakatı (2019) ve Hukuki Statüsü

27 Kasım 2019 tarihinde Türkiye ile Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti (UMH) arasında imzalanan "Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası", Doğı Akdeniz jeopolitiğinde bir kırılma noktası yaratmıştır.

- Diyagonal Hat İlkesi: Anlaşma, Anadolu kıyıları (Fethiye-Marmaris-Kaş hattı) ile Libya'nın Derne-Tobruk kıyıları arasındaki karşılıklı kıyıdaşlığı esas alan çapraz (diyagonal) bir sınırlandırma çizgisi çekmiştir.
- Girit ve Rodos'un Kesilmesi: Bu hat, Yunanistan'ın Girit, Kerpe ve Rodos adaları üzerinden Kıbrıs ve Mısır ile birleştirmeye çalıştığı deniz koridorunu tam ortadan kesmiştir.
- BM Tescili: Mutabakat, 30 Eylül 2020 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğı tarafından BM Şartı'nın 102. maddesi uyarınca resmen tescil edilmiştir (Registration No: 56340). Böylece Türkiye'nin Doğı Akdeniz'deki kıta sahanlığı uluslararası düzeyde hukuki geçerlilik kazanmıştır.

5. Enerji Jeopolitiğı: EastMed'in Çöküşü ve Yeni Bağlantılar

5.1. EastMed Boru Hattı Projesi ve Taktiksel İflası

2020 yılı başında Yunanistan, GKRY ve İsrail tarafından Atina'da imzalanan EastMed Boru Hattı Projesi, Levant gazını Kıbrıs ve Girit üzerinden Yunanistan'a, oradan da İtalya ve Avrupa pazarına taşımayı hedefleyen 1.900 kilometrelik bir su altı boru hattı tasarımıydı (Barry & Gambino, 2019).

ABD "Non-Paper" Diplomatik Notası (Ocak 2022)

ABD Dışışleri Bakanlığı, Ocak 2022'de Yunanistan, İsrail ve GKRY hükümetlerine ilettiği resmi gizli notayla (non-paper), EastMed boru hattına verilen siyasi ve finansal desteğin sonlandırıldığını bildirmiştir. Gerekçeler: 10 milyar doları aşan ticari fizibilite yoksunluğu, derin deniz fay hatlarının yarattığı sismik riskler ve Türkiye'nin Libya mutabakatı ile hat güzergahının jeopolitik olarak imkânsız hale gelmesidir.

Proje başından itibaren ekonomik ve mühendislik gerçeklerinden ziyade, Türkiye'yi dışlamayı amaçlayan siyasi bir hamleydi: 1. Mühendislik Zorluğu: Akdeniz'in en derin (3.000 metreyi aşan) ve aktif fay hatlarıyla dolu sismik havzalarından geçmek zorundaydı. 2. Maliyet: Tahmini maliyeti 7-8 milyar dolar olarak öngörülse de, fiiliyatta 10 milyar doları aşacağı hesaplanıyordu; bu durum gazın birim maliyetini Rus veya LNG gazına kıyasla pazarlanamaz kılmaktaydı. 3. ABD "Non-Paper" Belgesi (Ocak 2022): ABD Dışışleri Bakanlığı, Ocak 2022'de taraflara gönderdiği resmi diplomatik notayla (non-paper) EastMed projesine verdiği finansal ve diplomatik desteği resmen çektiğini açıkladı. Gerekçe olarak çevresel sürdürülemezlik ve ekonomik fizibilite eksikliği gösterilse de, asıl neden Türkiye'nin Libya hamlesiyle bu hattın geçeceği deniz tabanını kontrol altına alması ve projenin bölgesel çatışma riskini artırmasıydı. Böylece EastMed fiilen tarihe karışmıştır.

5.2. "Great Sea Interconnector" (EuroAsia Interconnector) ve 2026 Gerilimi

EastMed gaz hattının çökmesinin ardından Yunanistan ve GKRY, bu kez elektrik enerjisi üzerinden benzer bir koridor denemesine girişmiştir. İsrail, GKRY ve Yunanistan'ı denizaltı elektrik kablolarıyla birbirine bağlamayı amaçlayan Great Sea Interconnector projesi, 2025-2026 döneminde yeni bir askeri gerilim alanı doğurmuştur.

2024 ve 2026 yıllarında İtalyan araştırma gemisi Ievoli Relume'un Kasos (Çoban) ve Kerpe adaları açıklarında kablo döşeme araştırması yapması üzerine, TSK donanması bölgeye savaş gemileri konuşlandırarak Türk kıta sahanlığına izinsiz girişi engellemiştir. Türkiye, deniz dibinden geçecek her türlü kablo veya boru hattının 1958 Cenevre ve 1982 UNCLOS sözleşmeleri gereğince kıyı devletine (Türkiye) önceden bildirilmesi ve izin alınması gerektiğini sahada fiilen kanıtlamıştır.

6. Güvenlik İkilemi ve Yeni İttifaklar: Achilles Shield vs. Mekke Paktı (2025-2026)

2025-2026 dönemi, Doğu Akdeniz'deki diplomatik çıkmazın tarafları devasa bir silahlanma yarışına ve yeni coğrafi ittifaklara sürüklediği bir evre olmuştur.

Bölgesel Güvenlik Parametresi	Batı / Levant İttifakı (Yunanistan-GKRY-İsrail)	Türkiye / Rimland İttifakı (Türkiye-Pakistan-Suudi)
Çekirdek Üye Devletler	Yunanistan, GKRY, İsrail (Dış Destek: Fransa, Kısmi ABD)	Türkiye, Pakistan, Suudi Arabistan (Saha Ortağı: Libya)
Temel Savunma Paktı	Achilles Shield (Aşıl Kalkanı - 2026): 3.6 Milyar \$ bütçeli Demir Kubbe ve Arrow-3 Ege/Girit hava savunma ağı	Mekke Savunma Paktı (2026): Türk İHA/Donanma teknolojisi + Körfez likiditesi + Pakistan nükleer/deniz caydırıcılığı
Askeri Doktrin & Hedef	Türkiye'nin Ege ve Akdeniz hava üstünlüğünü kırmak; Sevilla sınırlarını tahkim etmek	"Mavi Vatan" sahasında fiili deniz kontrolü (Sea Control); Levant kuşatmasını Rimland üzerinden kırmak
Enerji & Lojistik Koridoru	Great Sea Interconnector (Girit-Kıbrıs denizaltı kablosu)	Kalkınma Yolu Projesi (Basra-Türkiye) & Doğu Akdeniz Doğrudan Boru Hattı
Taktiksel Zafiyetler	Yüksek maliyet; Türkiye onay vermeden deniz tabanından kablo/boru geçirememesi	Doğu Akdeniz'e doğrudan kıyısı olmayan müttefikler (Pakistan); donanma lojistik mesafesi

6.1. Yunanistan-İsrail Askeri İttifakı ve "Achilles Shield" (2026)

Yunanistan, Türkiye'nin son yıllarda geliştirdiği KIZILELMA, TB3, KAAAN ve yerli balistik füze (Tayfun) kabiliyetlerine karşı hava üstünlüğünü kaybetme korkusuyla İsrail ile askeri entegrasyonunu en üst seviyeye taşımıştır.

2026 yılında Atina ile Tel Aviv arasında imzalanan 3.6 milyar dolarlık "Achilles Shield" (Aşıl Kalkanı) Savunma Paktı, İsrail'in Demir Kubbe (Iron Dome), Davud Sapanı (David's Sling) ve Arrow-3 teknolojilerinin Yunanistan'ın Ege adalarına ve ana karasına konuşlandırılmasını öngörmektedir. Bu hamle, Doğu Akdeniz hava sahasını Türkiye'ye kapatmayı hedefleyen açık bir karşı-caydırıcılık (counter-deterrence) adımıdır.

6.2. Ege'deki "Deniz Parkları" (Marine National Parks) Krizi (Ağustos 2026)

Yunanistan'ın Ağustos 2026'da Ege ve İyon Denizi'nde çevre koruma bahanesiyle tek taraflı "Deniz Parkları" ilan etmesi, taraflar arasındaki egemenliği tartışmalı ada, adacık ve kayalıklar (EGAYDAAK) sorununu yeniden alevlendirmiştir. Türkiye Dışişleri Bakanlığı, çevre sözleşmelerinin egemenlik devşirme aracı olarak kullanılamayacağını ilan etmiş ve Mavi Vatan tatbikatlarıyla bölgedeki sismik ve askeri devriyelerini artırmıştır.

6.3. Türkiye-Pakistan-Suudi Arabistan Ekseninin Jeopolitik İşlevi

Türkiye, Levant havzasında Batı destekli Yunan-İsrail eksenini tarafından kısıtlanma girişimini, Nicholas Spykman'ın (1942) "Rimland" teorisine uygun bir jeostratejik derinlikle kırmıştır.

2026 yılında kurumsallaşan Türkiye-Pakistan-Suudi Arabistan Üçlü Güvenlik Mekanizması ("Mekke Savunma Paketi"): 1. Finans ve Sanayi Sentezi: Suudi Arabistan'ın devasa likiditesi ile Türk savunma sanayisinin (İHA, firkateyn, zırhlı araç, radar) ortak üretim platformlarında birleştirilmesini sağlamıştır. 2. Stratejik Caydırıcılık: Pakistan'ın nükleer güç statüsü ve donanma tecrübesi, Türkiye'nin Doğu Akdeniz ve Umman Denizi'ndeki caydırıcılığını asimetrik biçimde tahkim etmiştir. 3. İsrail'in Dengelemesi: Türkiye, İsrail'in Levant'taki tek taraflı operasyonlarına ve GKRY üzerindeki üs girişimlerine karşı; İsrail'in arka bahçesinde Suudi ve Pakistan unsurlarıyla ortak askeri tatbikatlar düzenleyerek diplomatik ve askeri bir "çevrelemeye karşı çevreleme" (counter-encirclement) manevrası gerçekleştirmiştir.

BATI / LEVANT ÇEVRELEME EKSENİ Aktörler: Yunanistan + GKRY + İsrail (Fransa Destekli) Doktrin: Sevilla Haritası Statükosu & Doğu Akdeniz Gaz Forumu 2026 Askeri Tahkimat: "Achilles Shield" 3.6 Milyar \$ İsrail Demir Kubbe + Arrow-3 Ege Konuşlanması Taktik Zafiyet: Türkiye onayı olmadan boru/kablo geçemez TEHDİT DENGESİ TÜRKİYE / RİMLAND Dengeleme Eksenİ Aktörler: Türkiye + Pakistan + Suudi Arabistan + Libya Doktrin: Mavi Vatan, Karşılıklı Kıyıdaşlık & Çelik Kubbe 2026 Askeri Tahkimat: "Mekke Savunma Paketi" TSK İHA/Donanma + Körfez Likiditesi + Pakistan Caydırıcılığı Stratejik Avantaj: Diyagonal Hat ile Akdeniz Koridoru Kontrolü Şekil 2: Doğu Akdeniz Bölgesel Güvenlik ve İttifak Bloklama: Batı/Levant İttifakı (Achilles Shield) ile Türkiye/Rimland İttifakı (Mekke Savunma Paketi) Arasındaki Tehdit Dengesi Dinamikleri.

7. Sonuç ve Gelecek Projeksiyonu

Doğu Akdeniz, 21. yüzyıl küresel jeopolitiğinin mikrokozmosudur. Uluslararası anarşi, hukukun göreceli uygulanması ve enerji açlığı, bölgeyi sürekli bir askeri tırmanma potansiyeliyle baş başa bırakmaktadır. John J. Mearsheimer'ın "Saldırgan Gerçekçilik" kuramının işaret ettiği gibi, Türkiye'nin bölgedeki varlığı geçici bir siyasi tercih değil; Anadolu anakarasının jeopolitik güvenliğini sağlamak için kaçınılmaz bir güç maksimizasyonudur.

Yunanistan ve GKRY'nin maksimalist "Sevilla Haritası" tezleri ve İsrail ile kurulan askeri paktlar, Türkiye'yi Doğu Akdeniz'den dışlamakta başarılı olamamıştır. Aksine, EastMed projesinin çöküşü, Türkiye'nin onayı ve katılımı olmaksızın Doğu Akdeniz'den Avrupa'ya hiçbir enerji veya iletim koridorunun kurulamayacağını kanıtlamıştır.

Bölgedeki çatışma sarmalından çıkış ve rasyonel bir denge inşası için şu ilkeler kaçınılmazdır: 1. Bütüncül ve Hakkaniyete Dayalı MEB Sınırlandırması:

Yunanistan'ın adaların mutlak eşit uzaklık hakkı iddiasından vazgeçerek, Uluslararası Adalet Divanı içtihatlarına uygun biçimde kıyı uzunlukları ve hakkaniyet ilkeleri temelinde Türkiye ile ikili müzakere masasına oturması. 2. KKTC'nin Haklarının Garantiye Alınması:

Kıbrıs Adası'nın ortak mülkiyetinde olan hidrokarbon kaynaklarının gelir paylaşımı için GKRY ile KKTC arasında ortak bir komite kurulması; çözüm sağlanana kadar tek taraflı arama faaliyetlerinin dondurulması. 3. Bölgesel Doğu Akdeniz Gaz ve Enerji Forumu:

Türkiye'nin dışlandığı EastMed Gas Forum (EMGF) yerine; Türkiye, Mısır, İsrail, Lübnan, KKTC ve Yunanistan'ın eşit haklarla yer aldığı kapsayıcı bir "Doğu Akdeniz Enerji İşbirliği Örgütü"nün kurulması.

Aksi takdirde, Achilles Shield gibi hava savunma paktları ve donanma yığınağı; Doğu Akdeniz'i barış denizi değil, her an patlamaya hazır bir çatışma havzası olarak tutmaya devam edecektir.

Kaynakça

- Barry, A., & Gambino, E. (2019). Pipeline geopolitics: Subaquatic materials and the tactical point. *Geopolitics*, 25(1), 109–133.
- Başeren, S. H. (2010). Doğu Akdeniz deniz yetki alanları uyumsuzluğu. TÜDAV Yayınları.
- Foundation for Defense of Democracies [FDD]. (2026). The resurgence of the Blue Homeland: Turkey's legislative formalization of maritime claims. FDD Policy Research Reports.
- Güney, N. A., & Korkmaz, A. (2021). The Eastern Mediterranean puzzle: Energy, sovereignty and balance of power. *Journal of Mediterranean Studies*, 30(2), 177–198.
- Jagielski, K. (2026). Mavi Vatan as an instrument of Turkey's geopolitical expansion: Naval capabilities and foreign policy doctrine. *Marine Policy*, 172, 106012.
- Kavaz, İ. (2021). The energy equation in the Eastern Mediterranean: Geopolitical risks and cooperation opportunities. SETA Analysis Series, No. 74.
- Mearsheimer, J. J. (2001). The tragedy of great power politics. W. W. Norton & Company.
- Middle East Forum. (2026). Greece's Achilles Shield: The \$3.6 billion defense pact with Israel and its Aegean implications. Strategic Assessment Briefs.
- Military Geopolitical Reports. (2026). Evolving strategic alliances: Assessing naval channels amidst 2026 Aegean tensions. Defense & Security Studies.
- Modern Diplomacy. (2026). Israel and Greece's multilayered air defense architecture: A counter-deterrence to Mavi Vatan. International Security Review.
- Nordic Monitor. (2026). Turkish defense preparations and crisis scenarios in the Aegean and Eastern Mediterranean. Regional Military Monitor.
- Offshore Energy Reports. (2026). The Great Sea Interconnector vs. the Turkey-Libya memorandum: Subsea transmission geopolitics. Energy Transition Review.
- Spykman, N. J. (1942). America's strategy in world politics: The United States and the balance of power. Harcourt, Brace and Company.
- Tziampiris, A. (2015). The emergence of Israeli-Greek cooperation. Springer.
- United Nations. (1982). United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS). Treaty Series, 1833, 3–397.
- Walt, S. M. (1987). The origins of alliances. Cornell University Press.
- Yaycı, C. (2022). Mavi Vatan: Bir devlet stratejisi. Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Yin, R. K. (2018). Case study research and applications: Design and methods (6th ed.). SAGE Publications.